

никъ. „Това е едничкото изключение отъ правилото, че никой не може да бжде съдия по собственното си дѣло“, каза депутата Азема.

Пренията по процеса почнаха на 3 декемврий; тѣ ставаха спокойно и тържественно въ присъствието на обвиняемия, и бурно когато привърженцитѣ на различнитѣ партии оставаха едни срѣщу други.

Робеспьеръ пръвъ искаха мнѣнието си: Людовикъ XVI, каза той, като съставяше заговори срѣщу свободата и безопасността на френския народъ, самъ е скъсалъ конституцията, която му гарантираше неприкосновенността. Да рѣшимъ да почнемъ процесъ срѣщу него, е равносилно да признаемъ съществуването на двѣ тяжущи се страни — народа и краля, което ще рече да турнимъ подъ съмнѣние кой отъ тѣхъ е виновния, или даже да подразбираме невинността на обвиняемия. Това не може тъй да бжде: правото за сваляние отъ прѣстола единъ тиранинъ и правото да го наказвашъ е едно и също; прѣдъ насъ не е подлежащия, но прѣстѣпникъ и бунтовникъ; ний не сме съдии, а държавни хора, които рѣшаваме въпроса за обществената безопасностъ. Нека да нанесемъ изведнажъ удара *по правото на възстание*: „Людовикъ трѣбва да умре, защото това го изисква съществуването на отечеството“.

Но Конвента не се съгласи съ тая точка; той зе върху си ролята на съдилище. Чрѣзъ това той си създаде голѣми мъчнотии, но се ограда отъ увлечение на страститѣ.

На 11 декември Людовикъ се яви прѣдъ оградата на събранието. Слѣдъ прочитане на обвинителния актъ, прѣдсѣдателя (Бареръ), почна испитътъ, като се отнасяше съ пълно уважение къмъ злочестника. Людовикъ отговаряше твърдѣ накратко, като отричаше почти всичко въ което го обвиняваха. Той се отказа отъ собствения си подписъ на нѣкои документи и утвърждаваше, че